

naš tednik

LETO XXX — Številka 4 26. januarja 1978 Cena 4.— šil. (4 din)
Poštšina plačana v gotovini Celovec P. b. b.
Erscheinungsort Klagenfurt Verlagspostamt 9020 Klagenfurt

Beograd: zaključna faza konference o varnosti

V ponedeljek so v Beogradu zasedala vsa štiri delovna telesa, ki imajo za nalogo, sestaviti predlog za zaključni dokument sestanka KVSE, ne da bi se stanje v primerjavi s prvimi štirimi delovnimi dnevi tretje faze bistveno spremenilo. Njihovo delo je bilo in je še, v kolikor plenum ne prinese kaj novega, docela blokirano zaradi dvomov in nejasnosti, ki jih povzroča sovjetski predlog, star danes teden dni.

Osnovno vprašanje, ki ga mora razrešiti te dni beograjski sestanek je torej, kakšen bodi zaključni dokument. Toda vse kaže, da je stopnica do soglasja o tem, načelnem vprašanju, izredno visoka in da bo ta teden najbrž skoraj ves čas porabljen za javne razprave in take po hodnikih zunaj sejne sobe o naravi dokumenta, njegovi zasnovi, ne pa še o njegovi vsebini. Preseñčenja so seveda zmeraj mogoča, toda zelo bi bili presenečeni, če bi že drugi teden od štirih, ki so do idealnega termina „sredina februarja“ na voljo, prinesel kakšen posebno razveseljiv obrat.

Ugotoviti je namreč treba — in

o tem so si mimo predlagateljice, ki sodi, da „razen Sovjetske zveze še nihče ni skušal ponuditi kratkega in koristnega besedila“, edine domala vse udeleženke — da mora beograjski sestanek sprejeti političen dokument. Ta mora — kot je poudaril na plenumu v petek popoldne jugoslovanski delegat Pešić — predstavljati konkretno bilanco „naših dogovorov o novih ukrepih in priporočilih, katerih osnovni smisel je poglobljanje procesa evropske varnosti in sodelovanja, pa tudi bolj dinamično uresničevanje sklepne listine“.

Sovjetska zveza pa je beograjski sestanek s svojim predlogom, zlasti pa z njegovo obrazložitvijo dejansko vrnila tretjo fazo beograjskega sestanka nazaj v pripravljalno (prvo) obdobje, kot da vmes ni bilo štirih mesecev dela, v katerih niso sestavili le obvezujočega dnevnega reda („rumene knjige“ navodil), temveč se je ta čas nabralo tudi lepo število predlogov. Predlog praktično pomeni, naj bi teh okroglih sto predlogov ne upoštevali, razen nekaterih, ki jih je treba uresničiti, ker tako nalaga

Dunaj: nacistični emblem in rahla pištola

Dunaj, Heiligenstädter Brücke: kolona pred križiščem. Neki avtomobilist, kateremu se je očitno mudilo, ozmerja vozača pred njim. Vsakdanji prizor v vsakem mestu torej. Nevsakdanje pa je bilo na omenjenem križišču zadnjo soboto, da je vozač drugega avtomobila, potem ko je ozmerjal šoferja pred njim, potegnil pištolo, pritisnil ter zbežal. Težko ranjenega so prepeljali zadetega šoferja v bolnišnico, tam pa je bil že njegov kontrahent — diplomirani inženir Walter Hamburger, odvetnik za patente. Hamburger se je pri streljanju na drugega šoferja sam poškodoval, ker je pozabil, ko je pritisnil, drugo roko pred cevjo revolverja.

Hamburger pa ni bil oblečen morda v seriozno temno obleko s kravato, temveč v paramilitaristično uniformo, opasal pa se je z jermenom hitlerjanske wehrmacht, s

kljukastim križem. Poleg pištole, s katero je streljal na šoferja pred njim, je imel v avtomobilu še drugo pištolo. Toda ti pištoli nista bili navadni: v njih so bile tako imenovane dum-dum-patrone, ki dosega izredno brzino in zapuščajo na cilju strahotne rane. Sreča, da si je Hamburger ustrelil prej v lastno roko, nato skozi pločevini obeh avtomobilov ter nato šele zadel drugega vozača, kajti sicer bi bil drugi grozno poškodovan. Kakšen učinek je imela krogla, že kaže Hamburgerjeva prestreljena roka, katera ima 3 cm široko luknjo ter so morali nerodnemu germansku strelcu amputirati dva prsta.

Hišna preiskava pri Hamburgerju doma je prinesla na dan še tretjo pištolo, pet pušk, od teh ena vojaška brzostrelka, ter več sto patronov ter prepovedan nož.

Zakaj ima v magazinih svojih pi-

štol dum-dum-patrone (ki jih tudi mednarodne pogodbe prepovedujejo celo v vojnah), Hamburger pri svojem zasliševanju ni povedal. Trdil je, da je hotel kot član športnega društva zvezne vojske na strelno vajo na strelišče Stammersdorf. Na tem strelišču so se že mnogokrat pokazali desno radikalni elementi, ki imajo tam svoje redne bojne vaje. Državna policija je vsekakor zagotavljala, da Hamburger ni v zvezi s neonacističnimi skupinami v Avstriji. Preveriti pa bi bilo vsekakor treba, s kom se je Hamburger nameraval srečati in meriti pri tej vaji in ali je bil on edini s takimi patronami. Avstrijske oblasti pa vedno zopet zagotavljajo, da v Avstriji ni nobenega sledu oživljajočega se nacizma. Če „herrenmenschu“ Hamburgerju slučajno ne bi ušli živci, bi se neopazno še v naprej posvečal „hobiju“.

sama sklepna listina iz Helsinkov in — nekaj lastnih predlogov, ki jih je vstavila v svoj predlog sovjetska delegacija.

„Izhod iz tega stanja (kakršno je nastalo minuli teden),“ je rekel Milorad Pešić, „pa ne more biti odklanjanje predlogov o bistvu vprašanih krepitve procesa KVSE, oziroma uresničevanja sklepne listine v prihodnjem obdobju in v reduciranju zaključnega dokumenta beograjskega sestanka na tehnično zadevo.“

Plenum zadnjega petka je pokazal, da ogromna večina delegacij takšnega obrata ne sprejema (tudi med vzhodnoevropskimi delegacijami jih je nekaj). Na sestanku 35 suverenih in enakopravnih držav se res nihče ne more postavljati v položaj privilegiranega partnerja.

Z ene strani se zdi, da želi sovjetska delegacija čimbolj omejiti v sklepi listini zapisane kompetence sestanka, češ da je zgolj posvetovalnega značaja (kar se odraža v tezi, da Beograd nima pravice „revidirati“ sklepe listine in da Sovjetska zveza brani sklepno listino).

Z druge strani pa je slišati, da je „bolje nič kot skoraj nič“, s čimer Zahod praktično napoveduje v primeru resnega zastoja močno pro-

pagandno kanonado zoper nasprotni blok.

Eno in drugo je nasprotno ciljem popuščanja napetosti — varnosti in sodelovanja. Obe strani to vesta — in se gresta zaenkrat pozicijsko vojno.

Medtem ko so po glasovih iz hodnikov zunaj sejne sobe v vzhodnem taboru baje zadovoljni s trenutnim stanjem, v katerem bi bilo mogoče videti tudi „povračilo“ za vse, kar so morali slišati med razpravo o izpolnjevanju sklepne listine v drugi fazi, zahodni glasniki izražajo upanje, da „Sovjeti niso izrekli zadnje besede“.

„Hočemo vsebinsko zadovoljiv dokument,“ je slišati iz vrst atlantskega pakta, treba se je odločno lotiti dela po posameznih poglavjih in ustvariti povzetke predlogov kot pogajalsko podlago za sklepni dokument, ki mora biti torej drugačen od sovjetskega. Ta je „minimalističen za Zahod in maksimalističen za Vzhod.“ Obris dokumenta, kot ga vidijo v tem taboru je: objektivna bilanca uresničevanja sklepne listine (kar ZSSR odločno odklanja) ter konkretni sklepi zlasti na humanitarnem področju, vojaški varnosti in nasploh za krepitev popuščanja napetosti.

To so splošni pojmi, sprejemljivi

za vsakogar, toda o njih vsebini so stališča daleč narazen.

Zahodna teza — oprta na mnenje, da Vzhod ni rekel zadnje besede — poudarja zlasti popuščanje napetosti, češ Sovjetska zveza je zainteresirana za detente, toda njen predlog zaključnega dokumenta je tak, da ne ustreza niti njenim lastnim koristim, kajti tudi zanjo je edina alternativa — popuščanje napetosti.

Čutiti je določen pritisk na skupino nevtralnih in neuvrčenih, ki se redno sestajajo (tudi v soboto, ko je imel sestanek premor), naj vendar prevzamejo svojo posredniško vlogo kot tolikokrat doslej. Toda kljub intenzivnemu delu v skupini pravijo — tako zastopniki ene od nevtralnih držav — „kdaž, če in kakšne pobude“ bodo dali, ta hip ni mogoče govoriti. Vsekakor se skupina ne pusti izsiljevati, ker tudi svoje vloge ne vidi v navadnem posredništvu, temveč v tvornem, neodvisnem oblikovanju stališč, ki naj omogočijo končni — nujni — konsenz.

Eno takšnih pobud zoper popuščanje zagona KVSE naj bi pomenil tudi avstrijski predlog o dvigu prihodnjega sestanka na raven zunanjih ministrov.

Seja predsedstva Narodnega sveta

Sodnijski postopki proti pripadnikom slovenske manjšine na Koroškem, katerim delajo procese zaradi njih udeleževanja za njih narodno skupnost, so bili glavna tema zadnje seje predsedstva NSKS, v ponedeljek zvečer. Predsedstvo NSKS je prišlo do spoznanja, da zadnji odločitvi ustavnega sodišča na koroške žandarmerijske, upravne ter sodne oblasti očitno nista napravili nobenega vtisa in da neomejeno izvajajo nadaljnje postopke proti pripadnikom manjšine, ne da bi preverile in kontrolirale svojih dejanj na spoznanjih ustavnega sodišča.

Čeprav je ustavno sodišče v več kot polovici primerov pritožb s strani koroških Slovencev ob priliki dogodkov v Škocijanu dalo letem prav, oblasti ne odnehajo pri nadaljnjem zasledovanju pripadnikov manjšine, očitno v tistem upanju, da bo le uspelo jih zmečhati ter da bodo Slovenci prišli do spoznanja, da proti koroškim oblastem ni nobenega recepta — tudi ne v obliki vrhovnega sodišča.

Ne le, da doslej ni bilo nobenega disciplinarnega postopka proti udeležencem škandaloznega in proti človekovim pravicam usmerjenega policijskega ukrepanja — ustavno sodišče je kar v štirih primerih prišlo do tega spoznanja —, tudi nobena oblast se ne ukvarja resno z mislijo disciplinarnega po-

stopka. Nasprotno: nekateri žandarji, vodilni ob škocijanskih aretacijah, so bili medtem povišani. Tako zadržanje in ravnanje oblasti se naravnost cedi od zasmehovanja določene sodbe ustavnega sodišča.

Za konec januarja in začetek februarja so načrtovani nadaljnji procesi proti pripadnikom slovenske narodne skupnosti („odpor proti

državni sili“). Pa tudi upravne oblasti so bile medtem aktivne: v zvezi z nasilno odstranitvijo privatnega dvojezičnega napisa po žandarmeriji v Pliberku je več slovenskih rojakov dobilo upravne kazni.

V nadaljnjem poteku seje predsedstva NSKS so sledila poročila o pripravah za občinske volitve naslednje leto.

Zvezna gimnazija za Slovence v Celovcu

OBJAVA

Zvezna gimnazija za Slovence v Celovcu sporoča:

1. Po posebnem odloku Zveznega ministrstva za pouk in umetnost naj prijavijo starši svoje otroke, ki jih želijo dati v šolskem letu 1978/79 na gimnazijo, takoj po končanem prvem semestru tega šolskega leta, v času od 13. do 28. februarja 1978, ravnateljstvu Zvezne gimnazije za Slovence v Celovcu. Ob prijavi za sprejem je treba predložiti ravnateljstvu spričevalo prvega semestra 4. razreda ljudske šole, rojstni list in dokaz avstrijskega državljanstva.

2. Pravočasno prijavljeni učenci, ki bodo ob koncu šolskega leta 1977/78 po oceni ljudskošolske konference sposobni za vstop v prvo vrsto glavne šole (ERSTER KLASSENZUG), bodo sprejeti na gimnazijo brez sprejemnega izpita.

3. Prijavljeni učenci, ki ne bi dosegli tako dobre ocene, bi morali delati sprejemni izpit. Za sprejemni izpit, pri katerem bo izpitna komisija gimnazije presodila sposobnost učenca, bo treba otroka prijaviti v prvi polovici junija 1978. Sprejemni izpiti bodo en teden pred koncem šolskega leta.

4. Konec maja 1978 bo vodstvo ljudske šole javilo gimnaziji učni uspeh vseh učencev, ki so se prijavili za vstop v gimnazijo. Nato bo ravnateljstvo gimnazije pravočasno obvestilo starše o sprejemu učenca oziroma o potrebi prijave k sprejemnemu izpitu.

5. Zakasnele prijave bodo v izjemnih primerih še možne s posebnim dovoljenjem Deželnega šolskega sveta.

6. Za vstop v višje razrede je potreben poseben razgovor z ravnateljem.

Prijave za sprejem v gimnazijo lahko opravite osebno v šolski pisarni ali pa se obrnete pismeno na naslov: Zvezna gimnazija za Slovence, Ebentaler Straße 14, 9020 Klagenfurt/Celovec.

Ravnatelj:
dr. Reginald Vospernik, l. r.

STROKOVNA ŠOLA ZA ŽENSKÉ POKLICE ŠOLSKIH SESTER, ŠENTJAKOB V ROŽU

OBJAVA

Na dvojezični strokovni šoli za ženske poklice v Šentjakobu v Rožu je vpisovanje v

1. razred 3-letne strokovne šole za ženske poklice in v enoletno gospodinjstvo šolo od 1. do 28. februarja 1978.

Pogoji za sprejem:

Uspešno opravljena 8. šolska stopnja in vsaj delno znanje slovenščine oziroma vsaj enega koroškega slovenskega dialekta.

Prijavi za sprejem je treba priložiti spričevalo 1. semestra, rojstni list in domovnico.

Učenke, ki stanujejo v internatu, dobijo ob danih pogojih državno podporo, knjige dobijo vse brezplačno.

Prijave so možne osebno v šolski pisarni, po telefonu števil. 0 42 53 / 343 ali pa pismeno na naslov:

Strokovna šola za ženske poklice šolskih sester — Fachschule für wirtschaftliche Frauenberufe der Schwestern, Šentpeter 25, 9184 Šentjakob v Rožu.

Vodstvo šole

Od upravnega in nadzornega odbora Posojilnice Celovec smo sprejeli v objavo:

H GOSPODARSKEMU KOMENTARJU

Kaj bo s hotelom Korotan?

Člani upravnega in nadzornega odbora Posojilnice Celovec so se na svoji izredni skupni seji dne 22. t. m. začudenj spraševali, kako je mogoče, da se Miha Zablatnik v Posojilnici Celovec in njenih zadevah bolje spozna, kakor odborniki tega našega denarnega zavoda, ki so jim odprte vse njegove poslovne knjige, dostopni vsi njegovi gospodarski podatki.

Ogorčeni pa so nad stilom tega članka, ki skuša s cikanjem in indirektno grožnjo podtakniti Posojilnici, se pravi njenim članom in

odgovornim odbornikom tega zavoda, da „v zadevi Korotan nimajo čistih rok“ in da „okoli Korotana ni vse v redu“, ako ne bojo njega pobarali, kako se „spravi Korotan na noge“.

Komu in čemu takšen članek s svojimi posledicami v naših razmerah na Koroškem služi, lahko vidi vsak bralec NT, zato se člani obeh odborov toliko bolj čudijo, da je uredništvo NT to spregledalo.

Za vsebino odgovarja
Kristijan Breznik,
predsednik upravnega odbora.

Komisija za Slovence

V Rimu so v ponedeljek, 16. t. m., umestili posebno komisijo, ki je bila konec lanskega leta ustanovljena z vladnim odlokom in ki ima nalogo, da prouči vprašanja, ki se tičejo slovenske manjšine v deželi Furlaniji-Juljski krajini, ter izoblikuje konkretne predloge za pravno zaščito slovenske manjšine. Komisija bi torej v bistvu morala pripraviti besedilo vladnega zakonskega osnutka za globalno zaščito slovenske manjšine v Italiji.

Komisiji predseduje bivši ustavni sodnik dr. Giovanni Cassandro, od 20 članov jih pet pripada slovenski narodnostni skupnosti. Slovenski člani so Iskra in Spetič za KPI, Sirk za SSK, Volčič za PSI in Šiškovč za SKGZ.

Na njeni prvi seji je po umestitvenih formalnostih bila krajša razprava, ki se je tikala predvsem metodologije dela. V tej zvezi je bilo sklenjeno, da bo komisija do 3. februarja, se pravi do prihodnje seje, zbrala vse gradivo, ki se tiče slovenske manjšine, tako da se bo seznanila s stanjem manjšine v pravnem pogledu in kot se kaže v praksi. V drugi fazi svojega dela bo komisija pričela z oblikovanjem predlogov za pravno zaščito manjšine, pri čemer so predvideni tudi na ozemlju, kjer manjšina živi.

Ob sklepu umestitvene seje je predsednik komisije v razgovoru s časnikarjem radia Trst A in italijanskega radia izjavil, da ima komisija nalogo, da pripravi zakonski osnutek za zaščito slovenske manjšine, kot izhaja iz 6. člena ustave in 3. člena posebnega statuta dežele Furlanije-Juljske krajine. Ustanovitev komisije — je dejal predsednik Cassandro — ne izhaja nujno iz osimske pogodbe med Italijo in Jugoslavijo, čeprav ta vsebuje mednarodne obveznosti, ki pa imajo — tako je dejal prof. Cassandro — značaj recipročnosti. Predsednik je nato zavrnil primerjavo s stanjem na Južnem Tirolskem, češ da obstajajo „globoke razlike zgodovinske, demografske in tudi ustavne narave“, ker da je bocenski pokrajini priznana avtonomija, kar je posledica znanega sporazuma De Gasperi-Gruber.

Po prvi seji so krajše izjave dali tudi slovenski člani komisije. Iz njihovih izjav izhaja, da jih čaka težavna naloga, ker je treba pričakovati, da se bo v okviru komisije bil oster boj glede vsebine zakonskega osnutka za globalno zaščito slovenske manjšine.

Zdi se nam, da so slovenski člani komisije povsem pravilno ravnali, ko so že v začetku odločno poudarili, da je treba zaščititi celotno slovensko manjšino, se pravi tako Slovence na Tržaškem kot na Goriškem in v videmski pokrajini. Za uspešen potek dela je nadalje po našem mnenju, da se med slovenskimi člani komisije ohrani vsebinska in akcijska enotnost, ne

glede na njihovo politično pripadnost ali pa na izvor njihovega imenovanja v komisijo. Kot poznamo slovenske člane komisije, smo prepričani, da obstajajo volja in tudi pogoji za takšno enotnost.

Deželno tajništvo Slovenske skupnosti je z zadovoljstvom sprejelo vest o ustanovitvi posebne komisije, katere naloga bo izdelati zakonski osnutek za celovito zaščito vprašanj, ki zadevajo slovensko narodno skupnost v Italiji. SSK jemlje na znanje dejstvo, da je predsednik vlade Andreotti držal obljubo, ki jo je dal slovenski delegaciji, ki je bila sprejeta v vladni palači 9. avgusta lani. Nekaj mesečna zamuda pri imenovanju članov posebne komisije gotovo ne bo ovirala čimprejnjega začetka njegovega delovanja.

Ob tem pa tajništvo SSK ugotavlja naslednje:

1. V vladno komisijo je bilo imenovanih le pet Slovencev (od skupno 20 članov), od teh so štirje iz Trsta, eden iz Gorice (zastopnik

SVETOVNA POLITIKA — SVETOVNA POLITIKANA POLITIKA — SVETOVNA POLITIKA — SVETOVNA

HUBERT H. HUMPHREY UMRL

● Pod predsednikom Johnsonom je bil Hubert Horatio Humphrey podpredsednik ZDA; sedaj je umrl za posledicami raka. Humphrey je bil v zgodovini ZDA eden najbolj popularnih politikov, socialen in liberalen. Toda bil je „večni drugi“. Potegoval se je večkrat za predsedniško mesto, a ga je leta 1968 porazil Nixon, znotraj stranke pa so tekmovalci Kennedy (1960), McGovern (1972) in zdajnji Carter. Znotraj Amerike nosijo njegov pečat številne socialne olajšave, za kar so ga imenovali „vest ZDA“. Njegovo popularnost je zasenčila njegova stoodstotna lojalnost do predsednika, ko je kljub boljšim lastnim informacijam zagovarjal politiko ZDA v Vietnamu.

BREŽNJEVOVO PISMO

● Leonid Brežnev, državni in partijski šef Sovjetske zveze, je poslal v začetku januarja vsem državam-članicam NATO in še nekaterim drugim podpisnicam aktov helsinške konference pismo, v katerem jih svari pred sprejemom nevtronskih bomb. Brežnev poudarja, da namestitve takih bomb ne bi vplivala ugodno na razmerje do Sovjetske zveze, za SZ bi to pomenilo „izzivanje“. Zahodni vojaški krogi govorijo o „neprekosljivi

nesramnosti“ Brežnjeva, adresati pa menda na pismo sploh ne bodo odgovorili. Menda pa obstoji med to zahtevo ter med obiskom Leonida v Zvezni republiki Nemčiji neposreden junktim. Vsekakor v državah NATO še ni odločeno, ali bodo nevtronsko bombo uvedli v svoje arsenale. Kajti ta bomba je močno spremenila vrednote: doslej je veljalo po „veljavni“ morali človeško življenje več kot vsaka imovina, nevtronska bomba pa je „boljša“ od atomske, ker „le“ uničuje človeška življenja in pusti stvarne vrednote — tudi tovarne orožja — cele.

AMERIŠKI PRORAČUN

● Ameriški proračun za leto 1978/79 je v osnutku predstavil predsednik Carter: obsega izdatke v višini 500 milijard dolarjev, to je približno 31-krat večji kot avstrijski. Največja postavka: oboroževanje s 115 milijardami dolarjev. Ta denar mislijo predvsem investirati v krepitev obrambe Zahodne Evrope. Primanjkljaj v ameriški bilanci: 61 milijard dolarjev. Te vsote bodo seveda tudi odvisne od inflacije in od tečaja dolarja, s čimer postane ameriški proračun zanimiv tudi za Avstrijo: kako dolgo bodo še pomanjšali vrednost dolarja na mednarodnem trgu, in kako bo Avstrija

ukrepala pri svojih uvozi v ZDA. V najhujših škripah pa so ZDA glede energetskega vprašanja: ker se importi olja zaračunavajo v dolarjih, nastradajo zaenkrat Arabci, ki prodajajo olje. Toda le-ti bodo čez kratko ali dolgo dvignili ceno črnega zlata.

BRITVICA V ZAPORU

● V Stuttgart-Stammheimu, kjer so bili zaprti teroristi Baader-Meinhofove tolpe, so po „prese- netljivih najdbah“ — orožju, komunikacijskih sredstvih in po samomori teroristov zopet našli — tokrat britvico v kosu mila, namenjenem zaprtemu bivšemu odvetniku teroristov, Arminu Newerli.

BLIŽNJI VZHOD: TRDE FRONTE

● Fronte med Beginom in Sadatom na Bližnjem vzhodu postajajo vedno bolj trde. Begin dolži Sadata, da je prelomil besedo, Sadat pa je prepričan, da hoče Izrael zlorabljati pogajanja v krepitev lastne pozicije. Begin sedaj opozarja Sadata, da je le-ta obljubil pri prvem srečanju demilitarizacijo cone 200 kilometrov od izraelske meje, sedaj pa se je ta cona pomanjšala na 40 km. Obe državi očitno načrtujeta večje diplomatske ofenzive, da bi s njo za svoja položaja.

SVETOVNA POLITIKA — SVETOVNA POLITIKANA POLITIKA — SVETOVNA POLITIKA — SVETOVNA

Slovenske skupnosti prof. Albin Sirk), iz videmske pokrajine pa žal ni nikogar, kar bo nedvomno oviralo delo komisije.

2. Komisija žal ni paritetna, kot je bila za Južno Tirolsko, temveč je v njej le četrtnina slovenskih članov. To dejstvo bo gotovo oteževalo delovanje komisije same, saj je nevarnost, da bodo v njej Slo-

venci bolj objekt kot subjekt obravnavanja in reševanja svojih narodnih pravic. Deželno vodstvo izraža — zaključuje tiskovno poročilo SSK — upanje, da bo kljub tem okoliščinam posebna komisija čimprej izdelala tak zakonski predlog, ki bo vladi in parlamentu trdna opora pri dokončnem sprejetju zakona, ki naj celovito reši vsa od-

prta vprašanja slovenske narodne skupnosti, ki so zdaj po osimskem sporazumu prešla v novo fazo pravične ureditve.

SSK ob koncu želi slovenskim predstavnikom v rimski komisiji veliko vztrajnosti v zagovarjanju slovenskih pravic, ki jih kot slovenska narodna skupnost zahtevamo že vse povojno obdobje.

4

Aus dem Wilajet Kärnten

Od 1. številke Našega tednika letos naprej (štev. 1/1978) smo v našem listu pričeli s ponatisom knjige „Aus dem Wilajet Kärnten“ iz časa pred prvo svetovno vojno. Izdalo jo je „Slovensko katoliško-politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem v Celovcu“.

Danes, ko imamo v rokah knjigo zgodovinarja dr. Haasa in dr. Stuhlpfarrerja, (Österreich und seine Slowenen — Avstrija in njeni Slovenci), ki obravnava zgodovino koroških Slovencev v 19. in 20. stoletju in tudi očrta trenutno politično, socialno in gospodarsko stanje na Koroškem, je prav, da pustimo k besedi človeka, ki je iz vidika tedanjega časa opisal razmere na Koroškem. Kot boste sami spoznali, se medtem niso izboljšale.

(Uredništvo)

Ja! dieser Paragraph schützt die natürlichen Rechte der einzelnen Nationen noch in ganz besonderer Weise, wenn er im dritten Absatz folgendes Prinzip aufstellt: „In den Ländern, in welchen mehrere Volksstämme wohnen, sollen die öffentlichen Unterrichtsanstalten derart eingerichtet sein, daß ohne Anwendung eines Zwanges zur Erlernung einer zweiten Landessprache jeder dieser Volksstämme die erforderlichen Mittel zur Ausbildung in seiner Sprache erhält.“

Auch die österreichische Schulgesetzgebung, insofern sie im Reichsvolksschulgesetz enthalten ist, bewegt sich innerhalb der durch das Naturrecht der Völker gezogenen Grenzen. Denn § 6 des Reichsvolksschulgesetzes, der sich mit der Regelung der in Österreich so verschiedenen Unterrichtssprachen befaßt, stellt den Grundsatz auf: „Über die Unterrichtssprache entscheidet nach Anhörung der die Schule erhaltenden Faktoren innerhalb der Grenze des Gesetzes die Landesschulbehörde.“ Schön klingen diese Grundsätze, liest sie aber ein Kärntner Slowene, so klingen sie ihm wie ein Märchen aus fernen Landen. Nein, diese Gesetze gelten für die Kärntner Slowenen nicht, für sie gibt es keine Reichsgrundgesetze oder Reichsvolksschulgesetze, für die Kärntner Slowenen ist der Ex-lex-Zustand in Permanenz erklärt, für sie gibt es nur ein Gesetz, das ist der Paschawillen der dechnationalen Landesbehörden. Die Diktatur dieser Behörden ist ein direkter Hohn auf die Reichsgrundgesetze oder Reichsvolksschulgesetze; die Landesbehörden verordnen genau das Gegenteil der Reichsgrundgesetze, ihre Verordnungen werden von der höchsten Instanz des Reiches, vom Reichsgericht, als ungesetzlich erkannt, sie werden vom Verwaltungsgerichtshof aufgehoben und was geschieht?

In Kärnten ist über allen Wipfeln Ruh, kein Lüftchen regt sich, d. h. die Behörden kehren sich weder ans Reichs-

gericht noch an den Verwaltungsgerichtshof! Sie, die Landesbehörden, streiken einfach gegen die staatlichen Behörden! Mehr noch! Sie erkönnen sich, in gleichen Fällen gleiche Verordnungen herauszugeben, die gerade wenige Monate zuvor vom Reichsgericht als ungesetzlich erklärt und vom Verwaltungsgerichtshof als ungültig aufgehoben wurden. Die Slowenen in Kärnten fragen sich nun allen Ernstes: Sind sie noch in Österreich oder nicht mehr? Ist Kärnten ein unabhängiges Paschalik?

Daß dieses Urteil eher zu mild ist als zu herb, sollen Facta beweisen. Vor uns haben wir 4 konkrete analoge Fälle, in denen es sich um die Regelung der Unterrichtssprache an Volksschulen handelt: Stroina, St. Daniel, Rinkenberg, St. Johann im Rosental.

Im Jahre 1907 beschließt der Landesschulrat, in Stroina bei Prävali eine einklassige Volksschule zu errichten! Da fällt es nun dem undankbaren Ortsschulrat von Stroina ein, am 14. XI. 1907 und am 7. I. 1908 Sitzungen zu halten und die slowenische Unterrichtssprache zu verlangen! Denn in Stroina wohnen nach der letzten Volkszählung 256 Slowenen und 2 Deutsche. Diese Aktion wagt nun auch der Gemeindeausschuß von St. Daniel, wohin Stroina nämlich gehört, durch einen analogen Beschluß zu unterstützen! Hierbei geschah fataler Weise das Unerhörte, daß der einzige Deutsche, der Kinder im neuen Schulsprengel hat, selbst für die slowenische Unterrichtssprache stimmte.

In gewohnter Großzügigkeit beantwortete der Landesschulrat von Kärnten diese Pigmäenversuche mit nobler Ignorierung und publizierte einen Erlaß vom 24. Februar 1908, Z. 667, der es verdient der Nachwelt erhalten zu bleiben. Er lautet: „Mit Rücksicht auf den Umstand, daß alle Volksschulen rings um Stroina die slowenisch-deutsche Unterrichtssprache verwenden, findet der Landesschulrat im Einvernehmen mit dem kärntnerischen Landesauschuß, auch der Schule von Stroina die slowenisch-deutsche Unterrichtssprache vorzuschreiben. Der Unterricht ist demnach anfangs, etwa im ersten Schuljahr ausschließlich in der slowenischen, später etwa im II. oder III. Schuljahr abwechselnd in der slowenischen und deutschen, vom 4. Schuljahr an in der deutschen als Unterrichtssprache zu erteilen. — Vom 4. Schuljahr an ist die slowenische Sprache als Unterrichtsgegenstand in wöchentlich 3 Stunden jenen Kindern zu lehren, deren Eltern, beziehungsweise Rechtsvertreter, dies ausdrücklich wünschen.“

(Dalje prihodnjič)